

- magazine. – Issue 7, 2005.
12. <http://www.balashov.com.ua/510/>.

УДК 504.062:631.6:368.023.1

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ З УРАХУВАННЯМ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО СТРАХУВАННЯ

Кисельова Р.А. – к.е.н., Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Державне агентство водних ресурсів України є центральним органом виконавчої влади, який здійснює державне управління у сфері водного господарства та меліорації земель. Його повноваження у цих сферах визначені статтею 16 Водного кодексу України, статтею 16 Закону України «Про меліорацію земель», Законом України «Про внесення зміни до статті 239 Кодексу України про адміністративні правопорушення» та Законом України «Про Загальнодержавну цільову програму розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну р. Дніпра на період до 2020 року», Комплексної програми розвитку водного господарства Херсонської області на період до 2020 року і закріплені в його Положенні. Водогосподарсько-меліоративний комплекс є одним з найбільш потужних сегментів господарювання як в Україні, так і в Херсонській області. Він представлений значною кількістю водогосподарських і меліоративних об'єктів, які призначені для задоволення потреб населення і галузей економіки якісною водою, створення оптимальних умов для вирощування сільськогосподарських культур та раціонального використання меліорованих земель в контексті продовольчої безпеки України. Однак еколого-меліоративний стан зрошуваних сільськогосподарських земель останнім часом погіршився за рахунок їх нераціонального використання, технічного старіння водогосподарських об'єктів, меліоративних систем і мереж, зменшення обсягів відновлювальних робіт, у тому числі з реконструкції об'єктів і систем. Подальше використання меліорованих земель та об'єктів водогосподарсько-меліоративного комплексу створює загрозу виникнення еколого-економічних, технологічних, організаційних та погодно-кліматичних ризиків. Одним із еколого-економічних інструментів зниження імовірності виникнення ризиків та зменшення економічних і екологічних втрат при їх настанні є екологічне страхування (створення системи фондів для реалізації відповідності за відшкодування частини збитку).

Організаційний механізм системи екологічного страхування на макро-, мезо-, і макрорівнях полягає в прийнятті правильного управлінського рішення, яке постає, як первісний, базовий елемент процесу управління, що забезпечує функціонування господарської організації за рахунок взаємозв'язку формальних та неформальних, інтелектуальних та організаційно-практичних аспектів раціонального менеджменту. Спостереження за станом навколишнього природного середовища в Україні здійснює значна кількість міністерств та відомств.

Стан вивчення проблеми. Відповідно до Положення про Державне агентство водних ресурсів України затвердженого Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 453/2011, Державне агентство водних ресурсів є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України. Державне водне агентство України входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства і меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів. І разом з тим на нього покладені такі основні функції:

- розробляє та бере участь у реалізації державних цільових, міждержавних і регіональних програм з питань водного господарства, меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів;

- забезпечує потребу населення і галузей економіки у водних ресурсах, розробляє пропозиції щодо визначення пріоритетів розвитку водного господарства і меліорації земель;

- розробляє та встановлює режими роботи водосховищ комплексного призначення, водогосподарських систем і каналів, затверджує правила їх експлуатації;

- здійснює моніторинг технічного стану меліоративних систем та гідротехнічних споруд підприємств, установ і організацій, що належать до сфери його управління;

- забезпечує моніторинг еколого-меліоративного стану зрошуваних та осушуваних земель;

- здійснює моніторинг стану ґрунтів у зонах впливу меліоративних систем і переформування берегів, прибережних зон водосховищ;

- забезпечує проведення робіт із запобігання пошкодженню та аваріям на гідротехнічних спорудах загальнодержавних і міжгосподарських меліоративних систем, а також із ліквідації наслідків аварій на цих спорудах;

- здійснює виконання заходів, пов'язаних із попередженням шкідливої дії вод і ліквідацією її наслідків, включаючи протипаводковий захист сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;

- організовує виконання робіт, пов'язаних із мінімізацією наслідків шкідливої дії вод, у тому числі захистом від підтоплення, протипаводковим і протиповеневим захистом сільськогосподарських угідь, а також сільських населених пунктів;

- організовує розроблення оперативних та довгострокових прогнозів зміни екологічного стану водних об'єктів і меліорованих земель.

Результати досліджень. Зазначені функції несуть статус складових державної політики, мають законодавче, організаційне та фінансове забезпечення, ніяким чином не дублюють повноваження інших центральних і місцевих органів виконавчої влади і включають специфічні галузеві водогосподарсько-екологічні, соціально-економічні, функціональні та технологічні напрямки діяльності.

Як зазначалося вище, при запровадженні системи екологічного страхування ризиків у водогосподарсько-меліоративному комплексі треба створювати страховий фонд підприємства. Фонд взаємного страхування передбачає накопичення коштів для тих же цілей, що й у страховика, але з відповідною

відмовою від послуг страхових компаній. Страховий фонд водогосподарсько-меліоративного комплексу і фонд взаємного страхування створюються за метою відшкодування збитків. Розміри внесків і відшкодування збитків з цих фондів визначаються або самим підприємством, або спільним рішенням членів у кожному конкретному випадку.

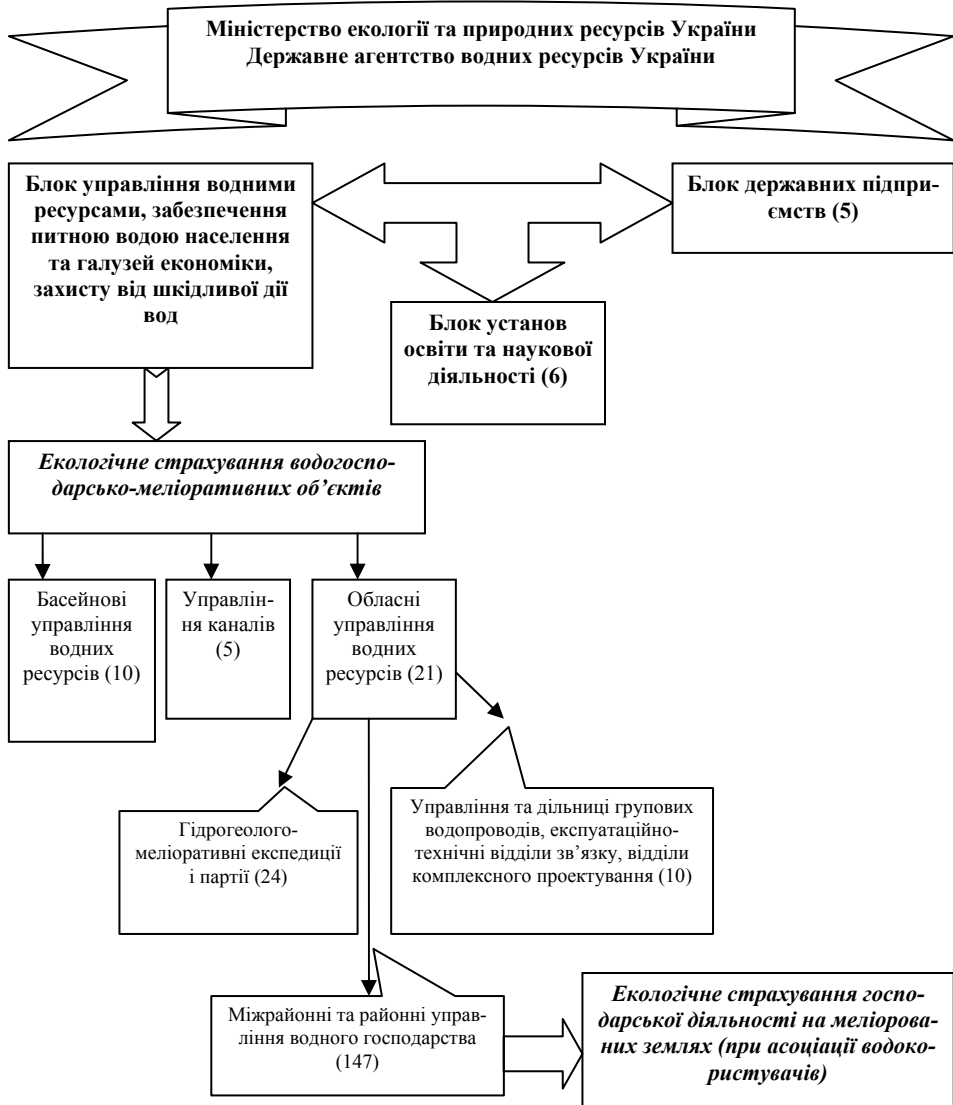

Рисунок 1. Організаційна структура управління водним господарством України з урахуванням системи екологічного страхування

Страхові фонди при обов'язковому екологічному страхуванні водогосподарсько-меліоративних об'єктів можуть створюватися і нагромаджуватися за рахунок внесків страхувальників (власників водогосподарсько-меліоративних об'єктів); при

добровільному екологічному страхуванні меліорованих земель – за рахунок внесків з прибутку (доходу) фермерського господарства, який залишається в їхньому розпорядженні. При добровільному екологічному страхуванні фізичних осіб страхові внески формуються за рахунок їхніх коштів, а також коштів об'єктів. Оскільки збитки від завданої навколишньому природному середовищу шкоди і штрафні санкції, накладені на водогосподарсько-меліоративні об'єкти походженням екологічних аварій часто перевищують їхні фінансові можливості, то резервування коштів та компенсація збитків внаслідок екологічних катастроф може здійснюватися шляхом взаємного страхування об'єктів. Для вирівнювання ризику і збільшення стійкості страхових компаній потрібно якнайбільше залучати клієнтів, зокрема з різними видами відповідальності. Це знижує ризик втрат і дає можливість точніше розрахувати такий ризик, використовуючи закон великих чисел.

Враховуючи запровадження системи екологічного страхування, пропонуємо внести зміни до організаційної структури управління водним господарством України, шляхом створення екологічного фонду страхування водогосподарсько-меліоративних об'єктів при Державному агентстві водних ресурсів України та екологічного фонду господарської діяльності на меліорованих землях при асоціації водокористувачів (рис. 1).

Висновки та пропозиції. Для завершення впровадження організаційно-економічного механізму екологічного страхування, пропонуємо удосконалення організаційної структури Державного агентства водних ресурсів України, яке передбачає введення функцій екологічного страхування ризиків використання водогосподарських об'єктів, гідротехнічних споруд та меліоративних систем на рівні Державного агентства водних ресурсів (макрорівень) та екологічного страхування водогосподарської діяльності на меліорованих землях на рівні міжрайонних та районних управлінь водного господарства (мікрорівень).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 453/2011 «Про Положення про Державне агентство водних ресурсів України затвердженого Указом».
2. Яцик А. В. Водному господарству України – науково обґрунтований шлях розвитку / А.В. Яцик // Водне господарство України. – 2008. - № 3. – С. 56 - 64.
3. Комплексна програма розвитку водного господарства Херсонської області на період до 2020 року / Херсонська обласна державна адміністрація, Херсонське обласне управління водних ресурсів. – Херсон: 2012.
4. Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну р. Дніпра на період до 2020 року. – 5 с.